

De wintertijd en het vroege voorjaar

door H. van der Kammen

Een gezonde, vruchtbare koningin is tot ver in de herfst doorgegaan met het leggen van eitjes en heeft zo gezorgd voor een sterk volk met een groot aantal winterbijen. Deze bijen hebben zich nog goed kunnen voeden met stuifmeel en haar voedersapklieren en vet-lichaam zijn zodoende in optimale conditie de winter ingegaan. De winterbijen zullen een voorname rol gaan spelen bij de volksoontwikkeling in de vroege lente. In een bijenvolk begint de lente al vroeg. Al staat de thermometer nog onder nul, toch kan er al broed in het volk aanwezig zijn en zien we al enkele bijen uitvliegen om het water te halen dat voor de broedverzorging nodig is. De bijen kunnen de woning nog niet in grote getale verlaten, al hebben er zich binnen de wintertros veranderingen voorgedaan. Pas wanneer de buitentemperatuur tot 10 à 12 graden oploopt worden de bijen naar buiten gelokt voor de eerste vlucht, de reinigingsvlucht. Het is voor de bijen een goede zaak, dat deze vlucht in de loop van de maand februari plaats kan vinden. Zij hebben gedurende de winterzit voedsel

opgenomen en de onverteerbare resten opgeslagen in de endeldarm. Deze is wel zeer rekbaar, maar wanneer de reinigingsvlucht door een te lage temperatuur lang uitgesteld zou moeten worden, kan het gevaar ontstaan dat de bijen de ontlasting noodgedwongen in de woning of de onmiddellijke omgeving moeten deponeren. We hebben dan te maken met het verschijnsel roer. Behalve het uitblijven van de reinigingsvlucht zijn er nog andere oorzaken voor roer: 1. Bijen in de wintertros mogen niet gestoord worden. De imker moet dus niet onder de dekplank willen kijken en hij moet voorkomen, dat muizen, mezen en katten zijn stand met een bezoek vereren. 2. Een plotseling optredende moerloosheid kan de oorzaak zijn van hevige onrust met als gevolg roer. 3. Ook luchtgebrek kan een oorzaak zijn van roer. Moderne kasten hebben een vliedspleet over de hele breedte. Deze moet niet worden verkleind in de winterperiode. 4. Bijenvolken die erg laat zijn ingewinterd kunnen ook roerverschijnselen vertonen. De bijen hebben geen gelegenheid meer gehad om het voer goed te verzegelen. Als

gevolg daarvan krijgen bacteriën en gisten een kans. 5. Slecht geïsoleerde kasten veroorzaken warmteverlies. De bijen moeten toch voor de nodige warmte zorgen en verbruiken meer voedsel. Dit betekent een grotere belasting van de endeldarm. Bij een reinigingsvlucht kan het gebeuren, dat op de stand een of meer volken niet aan deze vlucht deelnemen. Niet ieder bijenvolk

reageert op dezelfde wijze op temperatuurverschillen. Bij geschikt weer zullen zij wellicht enkele dagen later de reinigingsvlucht houden. Het is ook mogelijk dat zo'n volk tijdens de afgelopen periode van het voer afgesneden geraakt is. Het is dan of te zwak om uit te vliegen of omgekomen. Als de imker zijn begrijpelijke nieuwsgierigheid niet kan bedwingen, moet hij zijn oor maar eens voorzichtig te luisteren leggen op de dekplank en, eveneens voorzichtig, een kopje geven op de zijkant van de kast. Als ze nog in leven zijn, bruisen de bijen op. Het is zaak, dat de imker er goed op let of na de reinigingsvlucht alles weer rustig wordt aan de vlieggaten. Misschien is er een woning waar de bijen het vlieggat bezet blijven houden en waar bijen onrustig af en aan blijven vliegen. Zo'n volk is waar-

schijnlijk moerloos. Ook hier kan het oor van de imker uitkomst bieden. Na een klopje blijft zo'n volk geruime tijd bruisen. Het is nog niet de tijd om ingrepen te verrichten, maar de imker moet het wel noteren. Straks bij de voorjaarsinspectie komt een dergelijk volk het eerst aan de beurt. Dit geldt altijd, zeker in het vroege voorjaar is een veelvuldige verstoring van het bijenvolk nadelig voor de ontwikkeling. Een oplettend imker zal veel kunnen waarnemen aan het vlieggat. Drie dingen wil ik als voorbeeld noemen: 1. De bijen brengen dagen achtereenvolgens veel stuifmeel binnen. De imker hoeft zich over dit volk weinig zorgen te maken. Er bestaat alle kans, dat er flinke plakken broed aanwezig zijn. 2. Wanneer de bijen suikerkristallen naar buiten brengen, betekent dit alleen, dat de bijen iets naar buiten slepen dat naar hun mening niet in de woning thuishoort. 3. Er liggen harde, vaak beschimmelde stuifmeelkorrels voor het vlieggat. De imker mag alleen maar blij zijn, want dit volk is bezig zich uit te breiden en gaat nog niet gebruikte raten schoon maken voor het leggen van eitjes door de koningin.

Fig. 1.

Bijenvolk bij een temperatuur van 12° C.

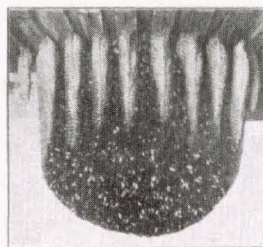

Fig. 2.

Het volk van fig. 1, 12 uur later, bij een temperatuur van 9° C.